

N.B. Het kan zijn dat elementen ontbreken aan deze printversie.

Glas-in-loodraam Oude Kerk permanent rood? Schandalig, vindt VVAB

Talk of the Town Onderdeel van een kunstproject: ná de expositie zou een raam in de Oude Kerk permanent rood worden. Maar er is weerstand.

✍ Martin Kuiper 🕒 27 september 2018 🕒 Leestijd 2 minuten

In een hoek van de Amsterdamse Oude Kerk stuurt een werkmans hand het wagentje van een hoogwerker richting een enorm glas-in-loodraam. Recht voor het kozijn stopt het apparaat. Met veel precisie verwijdert de man rood folie dat voor de ramen hangt, zijn collega's doen hetzelfde op andere plekken in de kerk.

Het rode plakplastic was onderdeel van een kunstproject in Amsterdams oudste monument, gebouwd in de 13de eeuw. De Italiaan Giorgio Andreotta Carlò exposeerde de afgelopen maanden in de Oude Kerk. Zijn expositie bestond uit verschillende onderdelen. Zo liet hij alle ramen beplakken met rood folie, een verwijzing naar de Wallen maar ook - en juist vooral, volgens Jacqueline Grandjean, directeur van Stichting De Oude Kerk - een referentie naar de beeldenstorm uit 1566. Toen sneuvelden beelden, symbolen en ramen. Er was leegte, zegt Grandjean. Rood licht benadrukte die leegte nu tijdelijk. Bezoekers noemden het indrukwekkend en „apocalyptisch”, zegt Grandjean.

De Heilige Grafkapel in de Oude Kerk heeft nu een rood raam.

Foto Oude Kerk 📷

Lees ook: Rode versie van de Oude Kerk lijkt op een peeskamer
Rode versie Oude Kerk lijkt op een peeskamer

Over een ander onderdeel van de expositie is nu ophef ontstaan. Een raam in de Heilige Grafkapel (overigens geen authentiek raam; het dateert uit 1959) is blijvend vervangen door een rood, eveneens glas-in-loodraam. „Een kenner zei over het eerdere raam: ‘dit heeft geen historische waarde, het kan zo de prullenbak in’”, aldus Grandjean. Het nieuwe raam is 1,62 bij 4,18 meter en bestaat uit donkerrood glas, ongeveer dezelfde kleuren als de gordijnen van de prostituees aan de overkant.

De kapel is gebouwd in 1515 als verwijzing naar het graf van Christus, vertelt Grandjean; volgens het kasboek uit 1560 werden hier kaarsjes gebrand. De sponningen van het venster waren zo gebouwd, zegt zij, dat de avondzon naar binnen scheen precies op de beelden die hier voor de beeldenstorm stonden. „Het rode raam brengt die avondzon nu terug.”

Afschuw

Maar bij dat plan staat dus niet iedereen te juichen. Een tentoonstelling in de Oude Kerk, prima, zegt Rogier Noyon, voorzitter van de Vereniging Vrienden van de Amsterdamse Binnenstad (VVAB). „Dat moeten ze zelf weten.” Maar een glas-in-loodraam, weliswaar uit 1959, vervangen door rood glas, dat schiet bij hem toch in het verkeerde keelgat. Noyon: „Een monument, daar blijf je met je vingers vanaf.” Er wordt in de binnenstad al zoveel veranderd. En nu zelfs een kerk.

De VVAB spande een kort geding aan tegen de plaatsing van het oude raam; bewoners en kerkbezoekers hadden geklaagd, zegt hij. Sommige bezoekers hebben sinds de tentoonstelling de kerk niet meer bezocht, aldus Noyon. „Ze kwamen altijd voor dat prachtige witte licht. Nu was het rood. Het heeft heel veel afschuw opgewekt.” De rechter stelde eind augustus Stichting De Oude Kerk in het gelijk: het rode raam mocht er komen.

Afgelopen zondag werd het raam voor het eerst getoond aan het publiek. Grandjean: „We hebben heel veel positieve reactie gekregen, kijk maar in het gastenboek.”

Maar Rogier Noyon van de VVAB bleef weg. De VVAB heeft al een paar maanden geen contact meer met Stichting De Oude Kerk. Noyon vindt dat de stichting „sluw” heeft geopereerd en dat hij is „gemanipuleerd”, zegt hij.

Voorzetraam

De voorzitter van de VVAB voelt zich gesterkt door een advies (niet bindend) van de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed, onderdeel van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. Geopperd wordt een rood voorzetraam te gebruiken in plaats van het permanente rode glas-in-loodraam. De Rijksdienst is kritisch vanuit cultuurhistorisch oogpunt; het is beter niet te veel wijzigingen aan te brengen in de kerk, maar vindt dat een kunstuiting in de kerk moet kunnen.

Voor de VVAB is 9 oktober een laatste troef: dan beoordeelt stadsdeel Centrum in een hoorzitting of de vergunning destijds terecht verleend werd aan Stichting De Oude Kerk. Mocht dat zo zijn, dan overweegt de VVAB een bodemprocedure, zegt Rogier Noyon. Jacqueline Grandjean hoopt dat het zover niet hoeft te komen. „Het is logisch dat kunst schuurt, daar kun je dan een gesprek over hebben. Maar bij een rechtszaak zijn er alleen maar verliezers.”

Een versie van dit artikel verscheen ook in [NRC Handelsblad van 29 september 2018](#)